

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
DEPARTAMENTUL DE FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „COMUNICARE ȘI CULTURĂ”**

REZUMAT

**GENEZA CONCEPTULUI DE FILOSOFIE CONTINENTALĂ ÎN RECEPȚIA OPERELOR TÂNĂRULUI
EDMUND HUSSERL**

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC

DR. VERESS CAROL

DOCTORAND

ZUH DEODÁTH

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

Cuprins

0. Mulțumiri

1. Introducere. Problema recepției tânărului Husserl. O privire generală asupra literaturii de specialitate: posibilități metodologice

a. Rolul lui Frege în delimitarea ariei de cercetare

b. Teoria “tregerii sub tăcere” în concepția analitică (Importanța operei lui Dagfinn Føllesdal)

c. Jitendra Nath Mohanty și cele două probleme majore în analiza relației lui Husserl și Frege (teorema lui Mohanty)

d. Teoria semnificației ca o garanție a unității ontologice în opera lui Husserl

e. Oral history

f. Sociologia cunoașterii

g. Perspectiva analizei microperspectivice în istoria filosofiei

h. Probleme în cercetarea timpurie al lui Husserl

i. Analiza și soluționarea problemelor amintite

j. Alternativa propusă de Carlo Ierna

k. Principiile metodologice și tezele centrale al acestui studiu

2. Operele tânărului Husserl (1890–1900). Conținutul lor și analiza cadrului instituțional

2.1. Cum a ajuns Husserl la Halle? Știință și istoria științei

2.2. Husserl la Halle. Interacții filosofice

2.3. Operele lui Husserl până la 1900. O vedere generală

3. Problema recepției și a interpretării tânărului Husserl

3.1. Husserl și Frege în oglinda distincției dintre conținutul și extenzia unui act sau a unui nume. Delimitarea problemei

3.2. Izvoarele folosite

3.3. Conceptul de sens al lui Husserl în *Recenzia despre Schröder* și în tratatul de *Semiotică*.

Sursele lui posibile: Bolzano, Lotze, Stumpf

(1) *Bolzano*

(2) *Lotze*

(3) *Brentano*

(4) *Stumpf*

3.4. Critica asupra lui Frege și experimentul de autocritică din 1891

3.5. Perspective: Recepția *Filosofiei aritmeticii* la sfârșitul secolului XIX și rolul lui în istoria interpretării operelor husserliene

4. Recapitulare și concluzii

5. Anexe

5.1. Studiu complementar

Teoria constituției și filosofie transcendentă în opera lui Husserl

1. *Începuturile idealismului transcendentă și motivele care au condus la dezvoltarea lui*
2. *Elaborarea teoriei constituției și influența ei pe idealismul husserlian*
3. *Concluziile studiului complementar*

5.2. Traducere

Edmund Husserl: *Despre logica semnelor (Semiotică)* – din germană în maghiară

6. Operele de referință și legenda abrevierilor

- 6.1. *Operele lui Husserl*
- 6.2. *Manuscrise inedite*
- 6.3. *Operele lui Gottlob Frege*
- 6.4. *Bibliografie secundară*

7. Index nominum

Cuvinte cheie:

Microcontextualizare istorică, *oral history*, sociologia cunoașterii, logică în limba germană, filosofia matematicii, școala lui Brentano, prezentări intuitive (proprii, directe), prezentări simbolice (improprii, indirecte), Universitatea din Halle-Wittenberg, istoria instituțiilor academice, profesorat, habilitare, nostrificare, teza de habilitare al lui Husserl, Gottlob Frege, influența lui Husserl pe Frege, teoria semnificației, semiotică ca logica semnelor, conceptul de ecvivalență, psihologism, algebra logică al lui Ernst Schröder, distincția conținut/extenzie în filosofia germană, Franz Brentano, Carl Stumpf, Bernhard Bolzano, Rudolf Hermann Lotze, distincția sens/semnificație, teoria “tregerii sub tăcere”, Dagfinn Føllesdal, Wolfgang Künne, autocritică, relevanța autocriticii lui Husserl, *Filosofia aritmeticii*, recepția *Filosofiei aritmeticii*, teoria constituției fenomenologice.

Structura tezei de doctorat: pe trei capitole și două anexe.

Capitolul 1

Problema recepției tânărului Husserl. Ipotezele de cercetare

Studiul următor am construit și redactat pe baza următoarelor ipoteze de cercetare:

(a) În filosofia contemporană sunt prezente două forme de atitudine teoretică cunoscute sub numele de filosofie ”analitică” și filosofie ”continentală” având principii metodologice și cadre instituționale de o diferență considerabilă

(b) În geneza și evoluția filosofiei continentale din secolul XX. gândirea lui Edmund Husserl are un rol inconturnabil.

(c) Cea mai influentă parte al acestei filosofii e teoria constituției fenomenologice: un nume sintetic pentru teoria care are în vedere descripția transcendențială a cunoașterii omenești stratificate și multidimensionale.

(d) Dacă suntem în stare să analizăm primele stagii în evoluția acestei teorii constituționale (înainte de a deveni fenomenologie transcendențială), ajungem într-o poziție bună de a înțelege începuturile filosofiei continentale din secolul XX.

Justificarea completă a acestei ipoteze e o sarcină realizabilă dar nu în cadrul studiului nostru, care se mulțumește cu niște rezultate parțiale dar pozitive. Aceste rezultate pozitive sunt o serie microcontexte istorice care se adevăresc a fi extrem de importante în înțelegerea distincției dintre filosofie analitică și filosofie continentală. Analiza conceptelor de sens și semnificație prezente în filosofia germano-austriacă la sfârșitul secolului XIX (cu un accent deosebit pe relația lui Husserl cu Gottlob Frege), recapitularea și interpretarea recepției operei de debut al lui Husserl, sau prezentarea cadrului instituțional al primului post de conferențiar privat ocupat de Husserl la începutul carierei academice, sunt numai mijloace de a înțelege mai bine bazele filosofiei fenomenologice reprezentată de Husserl după apariția *Cercetărilor logice*, adică începând de 1900. Bazele acestei filosofii fenomenologice însă nu sunt datorate unei turnuri filosofice, ci de evoluția organică a tematicii apropiate și reformulate de Husserl în perioada de activitate la Universitatea din Halle-Wittenberg.

Principiile metodologice și tezele acestui studiu (noile rezultate științifice)

Din punct de vedere metodologic am urmat trei principii care se accentuează reciproc.

(a) Relația lui E. Husserl și G. Frege sunt analizabile din două puncte de vedere (chestiunea psihologismului logic și evoluția teoriei semnificației).

(b) În opera lui Husserl elementele tematice și elementele metodologice n-au o evoluție paralelă, ci una asimetrică. Metoda corectă ar fi de a separa tematica și metodologia filosofică la Husserl, fiindcă multe teme din prima perioadă de activitate sunt reluate în perioada plinei dezvoltări fenomenologice. Ipoteza unei turnuri filosofice nu se adevărește cu dispariția unor teme caracteristice.

(c) Unitatea operei lui Husserl se datorează teoriei constituției sau mai degrabă a drumului teoretic străbătut în vedere vederea formării unei teorii a constituției fenomenologice. Acest drum teoretic începe chiar înaintea publicării primei opere scrise pentru un public mai amplu (*Filosofia aritmeticii*).

Metoda analizei e microcontextualizarea istorică, care nu prevede o dezvoltare calitativă a izvoarelor folosite, adică nu se străduiește de a găsi neapărat documente neobișnuite, metafilosofice (documente instituționale, documentele unui *oral history* intelectual). Scopul meu principal este de a socoti toate documentele filosofice angrenate în dezvoltare unei teme specifice și de a arăta, cum aceste documente au fost excluse din sfera izvoarelor relevante. Această concepție metodologică însă nu înseamnă că aș nega relevanța cadrului instituțional, politic și cultural. În primul capitol chiar am încercat să îndeplinesc o sarcină metafilosofică: înfățișarea vieții universitare la Halle din prima perioadă de activitate al lui Husserl. Dar mențin, că acest tip de analiză e relevantă numai dacă sprijină scopul microcontextualizării filosofice. Punctul de plecare nu e întrebarea: ”De ce a ajuns Husserl în poziția lui academică în contra altora (poziția sociologiei cunoașterii)?”, ci ”De ce recepția filosofică le-a exclus din registrul documentelor relevante textele prefenomenologice și de ce a diminuat importanța cercetării bazelor filosofiei husserliene în gândirea germană de la sfârșitul secolului XIX?” Această problemă e și mai strivitoare, dacă ne gândim la legătura directă dintre descriția prefenomenologică al paralelismului prezentărilor intuitive și ai prezentărilor simbolice cu descrierea fenomenologică a legăturii dintre viața cotidiană și universul științelor naturii dezvoltată de Husserl chiar de la începutul anilor 1910.

Principalele teze abordate în acest studiu sunt următoarele:

- (1) Recepția operelor tânărului Husserl depindea și depinde și azi de realizarea și nerealizarea (eșuarea) proiectelor de publicație implementate de fondatorul fenomenologiei între 1890 și 1901.
- (2) În cazul lui Husserl cantitatea operelor publicate a fost controlată permanent de forma clară a viziunii și a metodologiei filosofice: astfel Husserl publica numai ce a fost necesar pentru atingerea scopurilor academice, toate celelalte opera au rămas inedite.
- (3) Clarificarea exactă a relației lui Husserl și Frege se realizează în funcția analizei manuscriselor inedite.
- (4a) Distincția dintre conținut și extenzie în logica germană de la sfârșitul secolului XIX e o filieră excelentă pentru interpretarea relației lui Frege și Husserl, dar nu justifică influența matematicianului din Jena pe fondatorul fenomenologiei.
- (4b) Analiza acestei distincții însă ne dă un mijloc excelent de a schița evoluția gândirii lui Husserl spre a teorie prefenomenologică a constituției, care s-a bazat pe aproape aceleași izvoare logice și matematice ca și teoriile lui Gottlob Frege.

Prin intermediul tezelor (4a) și (4b) am ajuns la o interpretare istorică nouă a relației lui Husserl cu Frege.

Capitolul 2

Acest capitol are trei părți. Prima parte analizează cadrul instituțional în care tânărul Edmund Husserl, doctor în filosofie după regulile universității vieneze, a ajuns la Universitatea din Halle ca habilitant în filosofie și unde a devenit conferențiar privat în sistemul prusian într-o atmosferă tipică de *fin du siècle*. Ipoteza mea principală constă în următoarea: operele lui Husserl din perioada halensiană sunt aproape neanalizabile fără contextul lor instituțional-administrativ.

Susțin tezele următoare:

1: diferența între primele opere husserliene strict filosofice (disertația de habilitare, *Über den Begriff der Zahl, Philosophie der Arithmetik [Filosofia aritmeticii]*) se datorează și faptului că

Husserl a fost nevoit de a trece de o serie de procese administrative: nostrificarea (naturalizarea) diplomei din Viena, predarea unei teze de habilitare, publicarea obligatorie a unei părți din această operă pt. uzul academic și pt. atestarea existenței unei disertații. (astfel mai adaug câteva informații la cercetărilor lui Carlo Ierna legat de diferența conținutului tezei de habilitarea și celelalte opere despre problema numărului și a procesului coligării.)

2: câteva informații publicate de Karl Schuhmann în *Husserl-Chronik* legate de circumstanțele mutării lui Husserl la Halle sunt false.

3: Retrospecțiile lui Husserl la această perioadă și la originea concepției operei *Philosophie der Arithmetik* din 1906, 1913 și 1928 sunt în conformitate aproape totală cu cea oglindită de prefața acestei opere abia apărută cu cartea însăși în 1891.

Tot în prima parte fac o analiză scurtă referind la cele mai importante persoane care au predat filosofie la Halle la sfârșitul anilor 1880.

Partea a doua e o recapitulare a personajelor care au avut tangență cu neokantianismul marburgian și nemarburgian și care au fost la Halle în perioada de 14 ani când Husserl a fost membrul catedrei de filosofie. Concluzia e că deși filosofi neokantieni de seamă sunt la Halle ca Alois Riehl sau Hans Vaihinger, Husserl e interesat profesional numai de unul nehalensian și anume Paul Natorp. Analiza psihologică a bazelor logicii și filosofia cunoașterii ca o sursă de clarificare a gândirii exacte sunt punctele de joncțiune dintre opere lui Husserl și Natorp din perioada tratată.

Partea a treia compune dosarul operelor publicate și scrise dar needitate în perioada 1890–1900. Fac observația că deși procentajul operelor publicate e mai favorabilă decât în anii 1910 sau 1920, opera tânărului Husserl trebuie tratată la fel ca o creație jumătate elaborată pentru uz propriu și nu pentru uzuri academice sau pentru dezbateri publice.

Capitolul 3

Un raport detaliat unanim acceptat de istoricii filosofiei despre relația lui Gottlob Frege și Edmund Husserl încă nu a părăsit tipărușul de specialitate. Această situație se poate conduce la revalorificarea și reintrarea în vigoare ale unor dogme mai degrabă sistematice demult abandonate: nu numai că Frege percepea o influență insurmontabilă și evidentă asupra scriitorului *Prolegomenen la a logică pură*, dar critica lui Husserl la adresa unor opere fregeiene a fost revocată deja în cursul anului 1891. Acest conspect scurt concentrează pe o notă concisă al lui Wolfgang Künne în ultima lui

monografie sistematică despre Frege. Însă referința principală al autorului monografiei amintite se dovedește a fi un punct cardinal în înțelegerea filosofiei tânărului Husserl. Autocritica lui Husserl se adeverește a fi o critica a propriilor convingeri metodologice și ale intențiilor filosofice, dacât ale ideilor dezvoltate în critica operei fregeine, *Fundamentele aritmeticii*. Trebuie amintit că opera de debut a lui Husserl, *Filosofia aritmeticii* este un important loc de confruntare pentru două concepții filosofice diametral opuse, o situație documentată de două concepte diferite a *ecvivalenței*, folosite în aceeași carte. Aceste documente reflectau evoluția lui Husserl de la o filosofie a aritmeticii bazată pe conceptul de număr la o altă concepție, care cercetează paralelismul prezentărilor proprii și improprii (simbolice). Această schimbare are o preistorie filosofică deosebit de amplă în operele lui Bolzano, Lotze, Bentano, Marty și în prelegerile lui Carl Stumpf. Acest proces de trădare are la bază o distincție destul de cunoscută în secolul XIX, între conținut (concept, sens) și obiect (extenzie). Nepăsarea sistematică pentru această evoluție istorică a condus la o competiție filosofică pt. drepturile de autor a distincției sens/semnificație, obscurând structura problemei originale.

La sfârșitul capitolului găsim a recapitulare a tuturor recenziilor publicate despre *Filosofia aritmeticii* (14 articole) și o analiză a criticii lui Loius Couturat. Aceste cercetări ne conduc la concluzia, că lipsa de reacție al lui Husserl în fața recenziei lui Frege n-a constituit un eveniment deosebit, și nu justifică a teoremă a ”treceii sub tăcere”, adică de preluarea tacită a rezultatelor fregeiene. Husserl niciodată nu a reacționat pe criticile care n-au atins problemele cele mai relevante pentru metodologia lui discutate în *Filosofia aritmeticii*. Prin clarificarea legăturii dinte intuitiv și simbolic Husserl și-a deschis filosofia lui spre o teorie ale obiectelor neexistente și imagine, care n-au fost atinse de nici o critică contemporană (nici de cea al lui Frege).

Anexa 1. Studiul complementar

Ecoul operelor lui Husserl anterioare *Cercetărilor logice* nu sunt separabile de influențele acestora asupra textelor mature de fenomenologie propriu-zisă. Concepția noastră se bazează pe faptul că textele de tinerețe n-au avut un ecou științific și filosofic suficient de puternic pentru a cataliza o manieră de gândire continentală în filosofia germană (sau mondială) de epocă. Husserl nu credea nici în perioada scrierii *Cercetărilor* doar într-o formă a filosofiei care se bazează pe descrierea problemelor propriu-zise (ceva ce ne pare astăzi complet ”analitic”). Nu morala muncii filosofice, adică

rigurozitatea performatorilor de filosofie, ci o altă formă de rigurozitate se afirmă aici: rigurozitatea de a aborda o anumită temă, sau rigurozitatea menținerii unor probleme anumite în centrul cugetărilor, care nu se înclină nici în fața noilor întrebări sau al îndemnărilor preaputernice. Această manieră e mai degrabă o nouă materializare a nonconformismului lui Husserl (o trăsătură pe care am identificat și în cazul primelor experiențe academice la Halle – în primul referat), *un nonconformism tematic*.

Urmărind o temă caracteristică din tinerețea lui Husserl până la descrierea ei filosofică matură, putem să obținem premisele metodologice necesare pentru analiza recepției primelor opere husserliene înaintea publicării opusului magnum din 1900/1901, adică a Cercetărilor logice. Astfel avem mai multe șanse de a identifica corect motivul „continental” din habitusul filosofic husserlian. Tema acestui studiu e legătura teoriei constituției epistemologico-fenomenologice și a deciziei lui Husserl de a urmări un fel de idealism filosofic.

Anexa 2. Traducere

Traducerea din germană în maghiară a primei anexe destinate pentru volumul II al *Filosofiei aritmeticii*, un proiect nerealizat din cauza schimbării tendințelor filosofice al lui Husserl la începutul anilor 1890 (în română: *”Despre logica semnelor (Semiotică).”* Traducere de Alexandru Boboc, in: Edmund Husserl: *Scieri filosofice alese*. Ed. Academiei Române, București, 1993). Analiza detaliată a textului se găsește în *Capitolul 3* a lucrării.

Bibliografie:***Operele lui Edmund Husserl***

- Hua I *Cartesianische Meditationen und Pariser Vorträge*. Hrsg. und eingeleitet von Stephan Strasser, 1950, [javított második kiadás:]1973².
- Hua II *Die Idee der Phänomenologie*. Fünf Vorlesungen. Hrsg. und eingeleitet von Walter Biemel, 1950, 1973².
- Hua III/1 *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie. Erstes Buch: Allgemeine Einführung in die reine Phänomenologie*. In zwei Bänder. 1. Halbband: Text der 1–3. Auflage; Neu hrsg. von Karl Schuhmann, 1976.
- Hua III/2 *Lásd fent.: 2. Halbband: Ergänzende Texte (1912–1929)*, Neu hrsg. von Karl Schuhmann, 1976.
- Hua IV *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie. Zweites Buch: Phänomenologische Untersuchungen zur Konstitution*. Hrsg. von Marly Biemel, 1952.
- Hua V *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie. Drittes Buch: Die Phänomenologie und die Fundamente der Wissenschaften*. Hrsg. von Marly Biemel, 1952.
- Hua VIII *Erste Philosophie (1923/24). Zweiter Teil: Theorie der phänomenologischen Reduktion*, Hrsg. von Rudolf Boehm, 1959.
- Hua IX *Phänomenologische Psychologie*. Vorlesungen Sommersemester 1925, Hrsg. von Walter Biemel, 1962.
- Hua XI *Analysen zur passiven Synthesis*. Aus Vorlesungs- und Forschungsmanuskripten (1918–1926). Hrsg. von Margot Fleischer, 1966.
- Hua XII *Philosophie der Arithmetik*. Mit ergänzenden Texten (1890–1901). Hrsg. Lothar Eley, 1970.

- Hua XV *Zur Phänomenologie der Intersubjektivität. Texte aus dem Nachlass, Dritter Teil: 1929-1935*, Hrsg. von Iso Kern, 1973.
- Hua XVI *Ding und Raum. Vorlesungen 1907*, Hrsg. von Ulrich Claesges, 1973.
- Hua XVII *Formale und transzendente Logik. Versuch einer Kritik der logischen Vernunft. Mit ergänzenden Texten*. Hrsg. Paul Janssen, 1974.
- Hua XVIII *Logische Untersuchungen. Erster Band: Prolegomena zur reinen Logik. Text der 1. und 2. Auflage*. Hrsg. Elmar Holenstein, 1975.
- Hua XIX/1 *Logische Untersuchungen. Zweiter Band: Untersuchungen zur Phänomenologie und Theorie der Erkenntnis*. Hrsg. Ursula Panzer, 1984.
- Hua XX/1 *Logische Untersuchungen. Ergänzungsband. Erster Teil. Entwürfe zur Umarbeitung der VI. Untersuchung und zur Vorrede für die Neuauflage der Logischen Untersuchungen (Sommer 1913)*. Hrsg. Ullrich Melle, 2002.
- Hua XXI *Studien zur Arithmetik und Geometrie. Texte aus dem Nachlass (1886–1901)*. Hrsg. Ingeborg Strohmeyer, 1983.
- Hua XXII *Aufsätze und Rezensionen (1890–1910)*. Hrsg. Bernhard Rang, 1979.
- Hua XXIII *Phantasie, Bildbewusstsein, Erinnerung. Zur Phänomenologie der anschaulichen Vergegenwärtigungen. Texte aus dem Nachlass (1898–1925)*. Hrsg. von Eduard Marbach, 1980.
- Hua XXIV *Einleitung in die Logik und Erkenntnistheorie. Vorlesungen 1906/07*. Hrsg. Ullrich Melle, 1984.
- Hua XXVI *Vorlesungen über Bedeutungslehre. Sommersemester 1908*. Hrsg. von Ursula Panzer, 1987.
- Hua XXVIII *Vorlesungen über Ethik und Wertlehre (1908–1914)*. Hrsg. von Ullrich Melle, 1988.
- Hua XXX *Logik und allgemeine Wissenschaftstheorie. Vorlesungen Wintersemester 1917/18. Mit ergänzenden Texten aus der ersten Fassung von 1910/11*. Hrsg. Ursula Panzer, 1996.
- Hua XXXIII *Die Bernauer Manuskripte über das Zeitbewusstsein (1917/18)*. Hrsg. von Rudolf Bernet und Dieter Lohmar, 2001.
- Hua XXXVIII *Wahrnehmung und Aufmerksamkeit. Texte aus dem Nachlass (1893–1912)*. Hrsg. von Thomas Vongehr und Regula Giuliani, 2004.
- Hua Mat I *Logik. Vorlesung 1896*. Hrsg. Elisabeth Schuhmann, 2001.

- Hua Mat III *Allgemeine Erkenntnistheorie. Vorlesung 1902/03.* Hrsg. von Elisabeth Schuhmann, 2001.
- Hua Mat VIII *Späte Texte über Zeitkonstitution (1929-1934): Die C-Manuskripte,* Hrsg. von Dieter Lohmar, 2006.
- BW Edmund Husserl: *Briefwechsel.* Hrsg. Elisabeth Schuhmann in Verbindung mit Karl Schuhmann, 1994.
- IG „Intentionale Gegenstände. Edition der ursprünglichen Druckfassung“ (Hrsg. und eingeleitet von K. Schuhmann), in: *Brentano Studien* 3 (1990/91), 137–176.
- PA *Philosophie der Arithmetik.* Psychologische und logische Untersuchungen. Erster Band. Halle: C.E.M. Pfeffer (Robert Stricker), 1891.
- ÜBZ *Über den Begriff der Zahl.* Psychologische Analysen. Halle: Heynemann'sche Buchdruckerei (F. Beyer), 1887.
- Vorlesung „Vorlesung über den Begriff der Zahl. WS 1889/90 – Lecture on the Concept of Number.“ Hrsg. Carlo Ierna. In: *The New Yearbook for Phenomenology and Phenomenological Philosophy* 5(2005), 278–309.

Manuscrite inedite

Ms. K I 52

Ms. K VI 2

Ms. Q11

Ms. Q14

Ms. X I 1

Operele lui Gottlob Frege

- BS *Begriffsschrift* und andere Aufsätze. Mit E. Husserls und H. Scholz' Anmerkungen. Hrsg. I. Angelelli. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1964.
- FWB *Wissenschaftlicher Briefwechsel*. Hrsg.: Gabriel–Hermes–Kambartel–Thiel–Veraart. Hamburg: Meiner, 1969.
- GL *Grundlagen der Arithmetik*. Breslau: Marcus, 1884.
- KS *Kleinere Schriften*. Hrsg. Ignacio Angelelli. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1967.
- NS *Nachgelassene Schriften*. Hrsg. Hermes–Kambartel–Kaulbach. Hamburg: Meiner, 1976.
- Letter *Letter to Russell*. In: Jean van Heijenoort (ed.): *From Frege to Gödel*. A Source Book in Mathematical Logic 1879–1931. Cambridge MA, 1967. 126–128.

Bibliografie secundară

- ADB *Allgemeine Deutsche Biographie*. 56 Bde. 1875–1912. Nachdruck: Duncker & Humblot, 1967–1971.
- Chronik Schuhmann, K.: *Husserl-Chronik*. Denk- und Lebensweg Edmund Husserls. Den Haag: Nijhoff, 1977.
- HLV Varga Péter András – Zuh D. (szerk.): *Husserl és a Logikai vizsgálódások*. Ismeretfilozófia és fenomenológiai filozófia. L'Harmattan, Bp., 2009.
- LL Lotze, Rudolf Hermann: *Logik*. Drei Bücher vom Denken, vom Untersuchen und vom

- Erkennen. Erstes Buch: Vom Denken (Reine Logik). 2. Auflage. Leipzig: Hirzel, 1880.
- NDB *Neue Deutsche Biographie*. 23 Bde. 1953–. Hrsg. von der Historischen Kommission der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Duncker & Humblot.
- PhB Meinong, Alexius: *Philosophenbriefe*. Aus der wissenschaftlichen Korrespondenz. Hrsg. Rudolf Kindinger., Graz: Akademischer Druck- und Verlagsanstalt, 1965.
- PP I–II James, William: *The Principles of Psychology*. New York: Henry Holt & Co.
- Skizze „Malvine Husserls *Skizze eines Lebensbildes von Edmund Husserl*“, Hrsg. Karl Schuhmann, in: *Husserl Studies* 5 (1988), 105–125.
- SL Bachmann, Karl Friedrich: *System der Logik*. Ein Handbuch zum Selbststudium. Leipzig, 1828.
- WL Bernhard Bolzanos *Wissenschaftslehre*. Versuch einer Ausführlichen und größtenteils neuen Darstellung der Logik mit steter Rücksicht auf deren bisherige Bearbeiter. Sulzbach, 1837.

- Albertazzi, L. (1996). „Edmund Husserl 1859–1938“. In: Albertazzi-Libardi-Poli (eds.): *The School of Franz Brentano*. Kluwer AP, 175–206.
- Angelelli, I. (1967). *Studies on Gottlob Frege and Traditional Philosophy*. Dordrecht: D. Reidel.
- Benoist, J. (2003). „Husserl’s Theory of Meaning in the First Logical Investigation“, in: Dahlstrom, D. O. (ed.): *Husserl’s Logical Investigations*. Dordrecht: Kluwer AP.
- Berg, J. (1962). *Bolzano’s Logic* (Acta Universitatis Stockholmiensis – Studies in Philosophy, Bd. 2). Stockholm/Göteborg/Upsala: Almqvist & Wiksell.
- Bernet, R.–Kern, I.–Marbach, E. (1989). *Edmund Husserl*. Darstellung seines Denkens. Hamburg: Meiner.
- Beth, E. W. (1965). *The Foundations of Mathematics*. Amsterdam: North-Holland Publishing.
- Biemel, W. (1959). „Die entscheidenden Phasen der Entfaltung von Husserls Philosophie“. In: *Zeitschrift für Philosophische Forschung* XIII/2, 187–213.
- Bolzano, B. (1963). *Grundlegung der Logik*. Ausgewählte Paragraphen aus der Wissenschaftslehre Band I und II usw. Hrsg. F. Kambartel. Hamburg: Meiner.
- Boyce Gibson, W. R. (1971). „From Husserl to Heidegger: Excerpts from a 1928 Freiburg Diary by W.R. Boyce Gibson“, ed. H. Spiegelberg. In: *The Journal of the British Society for*

Phenomenology 2(1), 63–77.

- Brentano, F. (1956). *Die Lehre vom richtigen Urteil*. Hrsg. Franziska Mayer-Hillebrand. Bern: Francke.
- Churchland, P. (1987). „Epistemology in the age of neuroscience”, in: *Journal of Philosophy* 84/10. 544–553.
- De Boer, Th. (1966). *De ontwikkelingsgang in het denken van Husserl*. Assen: Van Gorcum.
- De Boer, Th. (1978). *The Development of Husserl's Thought*. Den Haag: Nijhoff.
- De Palma, V. (2005). „Ist Husserls Phänomenologie ein transzendentaler Idealismus?” in: *Husserl Studies* 21, 183–206.
- Derrida, J. (1967). *La voix et le phénomène*. Introduction au problème du signe dans la phénoménologie de Husserl. Paris: PUF/Quadrige.
- Dreyfus, H. (1972). „The Perceptual Noema: Gurwitch's Crucial Contribution”. In: Lester Embree (ed.): *Life-World and Consciousness*. Essays for Aron Gurwitsch. Evanston: Northwestern UP, 135–170.
- Drummond, J. (1985). „Frege and Husserl: Another look at the issue of influence“. In: *Husserl Studies* 2, 245–265.
- Dummett, M. (1973). *Frege: Philosophy of Language* London: Duckworth, and Cambridge, MA, Harvard University Press, second edition 1981.
- Dummett, M. (1991). *Frege and Other Philosophers*. Oxford, Oxford University Press.
- Dummett, M. (1993). *The Origins of Analytic Philosophy*. Harvard UP.
- Ebbinghaus, H. (1911³). *Grundzüge der Psychologie* I–II. Leipzig: Veit und Comp.
- Eley, L. (1970). Einleitung des Herausgebers. In *Hua XII*, xiii–xix.
- Erdmann, B. (1877). *Die Axiome der Geometrie*. Eine philosophische Untersuchung der Riemann-Helmholtz'schen Raumtheorie. Leipzig, L. Voss. (illetev még: Bibliolife Reproductions 2009.)
- Erdmann, J. E. (1866). *Grundriss der Geschichte der Philosophie, II. Band: Philosophie der Neuzeit*. Berlin: Wilhelm Hertz.
- Farber, M. (1943). *The Foundation of Phenomenology*. Edmund Husserl and the Quest for a Rigorous Science of Philosophy. Cambridge, MA: Harvard UP.
- Fisette, D. (1994). *Lecture Frégéenne de la phénoménologie*. Combas: Editions de l'éclat.
- Føllesdal, D. (1958). *Husserl und Frege*. Ein Beitrag zur Beleuchtung der Entstehung der phänomenologischen Philosophie. Oslo: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard).

- Føllesdal, D. (1982a). „Husserl’s Notion of Noema“. In: Dreyfus–Hall (eds.): *Husserl, Intentionality and Cognitive Science*. Cambridge MA–London: MIT Press, 73–80.
- Føllesdal, D. (1982b). „Response to J. N. Mohanty’s *Husserl and Frege*. A New Look into Their Relationship“. In: Dreyfus–Hall (eds.): *Husserl, Intentionality and Cognitive Science*. Cambridge MA–London: MIT Press, 52–56.
- Freudenthal G.–Karatchensev, T. (2011). „G. Itelson. A Socratic Philosopher“, in: John Symons–Olga Pombo–J.M. Torres: *Otto Neurath and the Unity of Science*. Springer. [Logic, Epistemology and the Unity of Science], 109–128.
- Gerhardt, V.–Mehring, R.–Rindert, J. (1999). *Berliner Geist. Eine Geschichte der Berliner Universitätsphilosophie*. Berlin: Akademie Verlag.
- Gerlach, H.-M.–Sepp, H. R. (1994). *Husserl in Halle*. Spurensuche im Anfang der Phänomenologie. Peter Lang.
- Grattan-Guinness, I. (2000). *The Search for Mathematical Roots, 1870-1940*. Princeton: Princeton University Press.
- Gurwitsch, A. (1964). *The Field of Consciousness*. Pittsburgh: Pittsburgh UP.
- Gurwitsch, A. (1966). „Contribution to the Phenomenological Theory of Perception“, in: uö: *Studies in Phenomenology and Psychology*. Evanston: Northwestern UP. 332–349.
- Haefliger, G. (1990). „Ingarden und Husserls transzendentaler Idealismus“, in: *Husserl Studies* 7, 103–121.
- Hartimo, M. (2003). „Husserl’s *Prolegomena*: A Search for the Essence of Logic“, in: *Husserl’s Logical Investigations*, (ed.): Daniel O. Dahlstrom. Dordrecht: Kluwer AP, 123–146.
- Heinrich, W. (1895). „Edmund Husserl, Philosophie der Arithmetik“ in: *Vierteljahresschrift für wissenschaftliche Philosophie* 1, 436–439.
- Held, K. (1972). „Das Problem der Intersubjektivität und die Idee einer phänomenologischen Transzendentalphilosophie“, in: Ulrich Claesges–Kalus Held (Hrsg.): *Perspektiven transzendentalphänomenologischer Forschung. Für Ludwig Landgrebe zum 70. Geburtstag von seiner Kölner Schülern*. Nijhoff Den Haag (Phaenomenologica 49.) 3–60.
- Hintikka, J. (1975). „The Intentions of Intentionality“, in: *The Intentions of Intentionality and Other New Models for Modalities*. Dordrecht: Reidel [Synthese Library 90]
- Hintikka, J.–Harvey, C. W. (1984). (Review of) Smith and McIntyre: *Husserl and Intentionality*, in: *Husserl Studies* 1: 201–212.

- Höfler, A. (1894). Edmund Husserl. *Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane* VI, 49–56.
- Holenstein, E. (1975). „Einleitung des Herausgebers”, in: *Hua* XVIII, xi–liv.
- Hopkins, B. (2002). „Authentic and Symbolic Numbers in Husserl's Philosophy of Arithmetic”, in: *The New Yearbook of Phenomenology and Phenomenological Philosophy II.*, 39–71.
- Ierna, C. (2003). „Husserl and the Infinite“. In: *Studia Phaenomenologica* III/1–2, 179–194.
- Ierna, C. (2005). „The Beginnings of Husserl's Philosophy, Part 1: From *Über den Begriff der Zahl* to *Philosophie der Arithmetik*“. In: *The New Yearbook for Phenomenology and Phenomenological Philosophy* V, 1–56.
- Ierna, C. (2006). „The Beginnings of Husserl's Philosophy, Part 2: Philosophical and Mathematical Background. In: *The New Yearbook for Phenomenology and Phenomenological Philosophy* VI, 33–81.
- Ierna, C. (2008). „Husserl's Critique of Double Judgements”, in: F. Mattens (ed.): *Meaning and Language: Phenomenological Perspectives*, Springer. 49–73.
- Ierna, C. (2010/11). „Edmund Husserl's *Philosophy of Arithmetic* in Reviews” [kiadatan kézirat]
- Illema, W. (1932). *Husserls vorphänomelogische Philosophie*. Mit einer monographische Bibliographie Edmund Husserl. Leipzig: Hirzel.
- Ingarden, R. (1931). „Kritische Bemerkungen zu den Cartesianischen Meditationen”, in: *Hua* I, 203–218.
- Ingarden, R. (1962). Edith Stein on Her Activity as an Assistant of Edmund Husserl. *Philosophy and Phenomenological Research* 23/2, 155–175.
- Ingarden, R. (1975 (1963)). *On the Motives which Led Husserl to Transcendental Idealism*. Transl. Arnór Hannibalson. Nijhoff, Den Haag (Phaenomenologica 64)
- Ingarden, R. (1998). „Die Hauptphasen der Entwicklung der Philosophie Edmund Husserls (1939/63)“, in: Roman Ingarden: *Gesammelte Werke*, Bd. 5. Hrsg. Włodzimierz Galewicz. Tübingen: Niemeyer.
- Kern, I. (1964). *Husserl und Kant*. Eine Untersuchung über Husserls Verhältnis zu Kant und zum Neukantianismus. Nijhoff, den Haag.
- Kortooms, T. (2002). *Phenomenology of Time*. Kluwer AP, Dordrecht. (Phaenomenologica 161)
- Künne, W. (2010). *Die Philosophische Logik Gottlob Freges*. Ein Kommentar – Mit den Texten des Vorworts zu *Grundgesetze der Arithmetik* und der *Logischen Untersuchungen I–IV*.

Frankfurt am Main: Klostermann.

- Kusch, M. (1995). *Psychologism. A Case Study in the Sociology of Philosophical Knowledge*. London – New York: Routledge.
- Lavigne, J-F. (2004). *Husserl et la naissance de la phénoménologie (1900-1913)*. Des Recherches logiques aux Ideen: la genèse de l'idéalisme transcendantal phénoménologique. PUF, Paris.
- Lohmar, D. (1988). „Logische Untersuchungen, Bd. II“ [recenzió], in: *Husserl Studies* 5: 261–264.
- Lohmar, D. (2002). „Die Idee der Reduktion. Husserl Reduktionen und ihr gemeinsamer methodischer Sinn“, in: Heinrich Hüni (hrsg.): *Die erscheinende Welt*. Festschrift für Klaus Held. Duncker und Humblot, Berlin. 751–771.
- Lohmar, D. (2008a). *Phänomenologie der schwachen Phantasie*. Dordrecht: Springer.
- Lohmar, D. (2008b). „Kategoriale Anschauung“, in: Mayer, V.–Erhard, C. (Hrsg.): *Edmund Husserl: Logische Untersuchungen*. (Klassiker Auslegen 35) Akademie-Verlag, Berlin, 2008. 209–237. Magyarul in: *HLV*, 103–128.
- Lohmar, D. (2009). „Die Entwicklung des husserlschen Konstitutionsmodells von Auffassung und Inhalt“, in: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Philosophia*, LIV/2. 3–21.
- Marbach, E. (1974). *Das Problem des Ich in der Phänomenologie Husserls*. Nijhoff, Den Haag (Phaenomenologica 59).
- Marbach, E. (1980). „Einleitung des Herausgebers“, in: *Hua XXIII*, xxiii–lxxxii.
- Marty, A. (1894). „Über subjektlose Sätze und das Verhältnis der Grammatik zu Logik und Psychologie. Vierter Artikel“, in: *Vierteljahresschrift für wissenschaftliche Philosophie* 18, 321–356.
- Melle, U. (1984). „Einleitung des Herausgebers“, in: *Hua XXIV*, xiii–li.
- Melle, U. (1990). „Objektierende und Nicht-objektivierende Akte“, in: Samuel IJselling (Hrsg): *Husserl-Ausgabe und Husserl-Forschung*. Kluwer AP, Dordrecht. (Phaenomenologica 115) 35–49.
- Melle, U. (2002a). „Einleitung des Herausgebers“, in: *Hua XX/I*, xiii–lii.
- Melle, U. (2002b). „Edmund Husserl: From Reason to Love“, in: John J. Drummond–Lester Embree (eds.): *Phenomenological Approaches to Moral Philosophy*. Kluwer AP, Dordrecht. 229–48.
- Miller, J. P. (1982). *Numbers in Presence and Absence: A Study of Husserl's Philosophy of Mathematics*. The Hague/Boston/London: Kluwer AP.
- Mohanty, J. N. (1977). „Husserl's Theory of Meaning“. In: Frederick A. Elliston–Peter McCormick

- (eds.): *Husserl, Expositions and Appraisals*. Notre-Dame–London: University of Notre Dame Press, 19–37.
- Mohanty, J. N. (1982). *Husserl and Frege*. Bloomington: Indiana UP.
- Mohanty, J. N. (1995). „The Development of Husserl’s Thought”, in: Smith B. – Smith D. W. (red.): *The Cambridge Companion to Husserl*, Cambridge UP, 45–47.
- Moran, D. (2000). *Introduction to Phenomenology*. London – New York: Routledge.
- Moran, D. (2005). *Edmund Husserl. Founder of Phenomenology*. Cambridge – Malden: Polity Press.
- Osborn, A. D. (1934). *Edmund Husserl and His Logical Investigations*. Cambridge, MA.
- Peckhaus, V. (2006). „Psychologism and the Distinction between Discovery and Justification”. In: Jutta Schickore–Friedrich Steinle (eds): *Revisiting Discovery and Justification. Historical and Philosophical Perspectives on the Context Distinction* [Archimedes: New Studies in the History and Philosophy of Science and Technology]. Dordrecht: Springer, 99–116.
- Peckhaus, V. (2009). „The Mathematical Origins of 19th Century Algebra of Logic”. In: Leila Haaparanta (ed.): *The Development of Modern Logic*. Oxford: Oxford University Press. 159–195.
- Peucker, H. (2002). *Von der Psychologie zur Phänomenologie. Husserls Weg in die Phänomenologie der „Logischen Untersuchungen“*. Hamburg: Meiner.
- Plessner, H. (1959). „Bei Husserl in Göttingen”, in: Edmund Husserl 1859–1959. Recueil comémoratif publiée à l’occasion de centenaire de la naissance de la philosophe. Ed.: Van Breda–Taminiaux. Nijhoff, Den Haag (Phaenomenologica 4). 29–39.
- Quine, W. v. O. (1969). „Epistemology naturalized”, in: *Ontological Relativity and Other Essays*.
- Rang, B.–Thomas, W. (1981). „Zermelo’s Discovery of the Russell Paradox”, in: *Historia Mathematica* 8/1: 15–22.
- Ricœur, P. (1986). *Du texte à l’action*. Paris: Seuil.
- Riehl, A. (1879 (1925)). *Der Philosophische Kritizismus (und seine Bedeutung für die positive Wissenschaft)* Bd II/1: Die sinnlichen und logischen Grundlagen der Erkenntnis, Neu hrsg. von Hans Heyse und Eduard Spranger.
- Rollinger, R. D. (1999). *Husserl’s Position in the School of Brentano*. Dordrecht/Boston/London: Kluwer AP.
- Rosado Haddock, G. E. (1973). *Edmund Husserls Philosophie der Logik und Mathematik in Lichte der gegenwärtigen Logik und Grundlageforschung*. Inauguraldissertation bei der Rheinischen

Friedrichs-Wilhelms-Universität zu Bonn. Bonn.

- Rosado Haddock, G. E. (1985). *Exposición Crítica de la Filosofía de Gottlob Frege*. [szerzői kiadás]
- Rosado Haddock, G. E. (2000a). „Remarks on Sense and Reference in Frege and Husserl”. In: Claire Ortiz Hill–Guillermo E. Rosado Haddock (eds): *Husserl or Frege? Meaning, Objectivity and Mathematics*. Chicago: Open Court, 23–40.
- Rosado Haddock, G. E. (2000b). „The Structure of Husserl’s *Prolegomena*”, in: *Manuscrito* 23, 61–69.
- Rosado Haddock, G. E. (2006). *A Critical Introduction to the Philosophy of Gottlob Frege*. Ashgate Publishing.
- Rosado Haddock, G. E. (2008). *The Young Carnap’s Unknown Master. Husserl’s Influence on ‘Der Raum’ and ‘Der logische Aufbau der Welt’*. Aldershot, England–Burlington, VT: Ashgate.
- Rosado-Haddock, G. E.–Ortiz Hill, C. (2000). *Husserl or Frege? Meaning, Objectivity and Mathematics*. Chicago: Open Court.
- Roy, J.-M. (2009). „Husserl, ‘paragon de sémanticien?’”, in: *Philosophique* 36/2, 583–592.
- Scholz, H. (1961). *Mathesis Universalis. Abhandlungen zur Philosophie als strenger Wissenschaft*. Hrsg: Hans Hermes–Friedrich Kambartel–Joachim Ritter. Basel/Stuttgart: Benno Schwabe and Co.
- Scholz, H. (1976). „Verzeichnis des wissenschaftlichen Nachlasses von Gottlob Frege”. In: *Studien zur Frege/Studies on Frege I: Logik und Philosophie der Mathematik*. Hrsg. Matthias Schirn. Stuttgart–Bad Cannstatt: Frommann–Holzboog, 85–106.
- Schrader, W. (1894). *Geschichte der Friedrichs-Universität zu Halle. Zweiter Teil*. Berlin: Ferdinand Dümmler.
- Schuhmann, K. (1973). *Die Dialektik der Phänomenologie I: Husserl über Pfänder*. Den Haag: Nijhoff.
- Schuhmann, K. (1990/91). „Husserls Doppelter Vorstellungsbegriff. Die Texte von 1893“. In: *Brentano Studien* 3, 119–136. (Neu erschienen in: K. Schuhmann: *Selected Papers on Phenomenology*. Eds.: C. Leijenhorst–P. Steenbakkers. Dordrecht: Kluwer AP, 2005, 101–117.)
- Schuhmann, K. (2002). „Introduction to Husserl’s „Marperger Lecture“ from July 6, 1898“. In: *The New Yearbook for Phenomenology and Phenomenological Philosophy II*, 296–301.
- Schuhmann, K.–Smith, B. (2004). „Against Idealism. Johannes Daubert vs. Ideas I”, in: Cees

- Leijenhorst–Piet Steenbakkens (eds.): *Karl Schuhmann. Selected Papers on Phenomenology*. Kluwer AP. 35–60.
- Schumann, K. (1990). „Husserl’s Yearbook”, in: *Philosophy and Phenomenological Research* 50, *Supplement*, 1–25.
- Sinigaglia, C.–Giorello, G. (2007). „Space and Movement. On Husserl’s Geometry of The Visual Field”, in: Luciano Boi et al. (eds.): *Rediscovering Phenomenology*. Springer [Phaenomenologica 182], 103–123.
- Smith, D.W. –McIntyre, R. (1982b). *Husserl and Intentionality*. A Study of Mind, Meaning, and Language. Dordrecht/Boston/London: D. Reidel.
- Smith, D.W. (2007). *Husserl*. London/New-York: Routledge.
- Smith, D.W. –McIntyre, R. (1982a). „Husserl’s Identification of Meaning and Noema”, in: Dreyfus–Hall (eds.): *Husserl, Intentionality and Cognitive Science*. Cambridge MA–London: MIT Press. 81–92.
- Sommer, M. (1985). *Husserl und der frühe Positivismus*. Frankfurt/Main: Klostermann.
- Strohmeier, I. (1983). „Einleitung der Herausgeberin”, in: *Hua* XXI, ix–lxxi.
- Stumpf, C. (1891). *Psychologie und Erkenntnistheorie*. *Abhandlungen der Königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften* 19, 465–516.
- Stumpf, C. (1924). Carl Stumpf. In Raymond Schmidt (Hrsg.): *Die Deutsche Philosophie der Gegenwart in Selbstdarstellungen*. Leipzig: Felix Meiner.
- Tait, W. (1996) „Frege versus Cantor and Dedekind”, in: Matthias Schirn (ed.), *Frege Importance and Legacy*, 70–113. De Gruyter, Berlin.
- Tieszen, R. (2008). „Husserl’s Concept of Pure Logic” in: *Edmund Husserl: Logische Untersuchungen*, Hrsg.: Verena Mayer–Christopher Erhard. Akademie-Verlag, Berlin [Klassiker Auslegen 35]. 9–26.
- Tieszen, R. (2010). „Mathematical Realism and Transcendental Phenomenological Idealism”, in: Hartimo, M. (ed.): *Phenomenology and Mathematics* [Phaenomenologica 195]. 1–22.
- Varga P. A. (2007). „Analitikus filozófia és fenomenológia: a közös nem létező tárgy”, in: *Magyar Filozófiai Szemle* 2007/1–2: 21–74.
- Varga P. A. (2008). Husserl és a filozófiai megismerés kibontakozásának fenomenológiája. Egy fejezet a Hegel-recepció történetéből. *Világosság* 3–4, 147–159.
- Varga P. A. (2009). „A *Logikai vizsgálódások* filozófiai álláspontja és annak átalakulása a mű első

- kiadását követően”, in: *HLV*, 226–274.
- Varga P. A. (2010). „Psychologism as Positive Heritage of Husserl's Phenomenological Philosophy”, in: *Studia Phaenomenologica* X: 135–161.
- Vongehr, T. (1995). *Die Vorstellung des Sinns im kategorialen Vollzug des Aktes*. Husserl und das Noema. Dissertation, München.
- Wallner, I. M. (1987). "In defense of Husserl's Transcendental Idealism: Roman Ingarden's critique re-examined", in: *Husserl Studies* 4, 3–43.
- Willard, D. (1980). Husserl on a Logic that Failed. *The Philosophical Review* 89/1, 46–64.
- Wittgenstein, L. (1967). *Wittgenstein und der Wiener Kreis* [Werkausgabe 3], Hrsg.: Brian McGuinness. Frankfurt: Suhrkamp.
- Zahavi, D. (2002). "Metaphysical Neutrality in Logical Investigations", in: D. Zahavi–F. Stjernfelt (eds.): *One Hundred Years of Phenomenology. Husserl's Logical Investigations revisited*. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht. 93-108. (Phaenomenologica 164.)
- Zahavi, D. (2003). *Husserl's Phenomenology*. Stanford UP.
- Zahavi, D. (2004). „Time and Consciousness in the Bernau Manuscripts”, in: *Husserl Studies* 20. 99–118.
- Zahavi, D. (2008). „Intentionalität und Bewusstsein”, in: *Edmund Husserl: Logische Untersuchungen*, Hrsg.: Verena Mayer–Christopher Erhard. Akademie-Verlag, Berlin (Klassiker Auslegen 35). 139–158.
- Zuh D. (2009a). „Hogyan került Husserl Halléba? Tudomány és tudományszervezés”, in: *Világosság XL/tél*, 61–76.
- Zuh D. (2009b). „Husserl kései kísérletei korábbi műveinek értelmezésére”, in: Varga Péter András–Zuh Deodáth (szerk.): *Husserl és a logikai vizsgálódások. Ismeretfilozófia és fenomenológiai filozófia*. L'Harmattan, Budapest. 275–300.